

Naamkeien markeren de polderwegen, dijken en kreken op Goeree-Overflakkee

GOEREE-OVERFLAKKEE - Straten, wegen, lanen en pleinen binnen de bebouwde kom zijn sinds jaar en dag voorzien van een naam. En een naambord op een paaltje of aan de muur. Vrijwel alle dijken en polderwegen hebben ook een naam. Maar naambordjes zie je daar doorgaans niet. Wel naamstenen of bermstenen, ook wel naamkeien genoemd. Ze staan er sinds de vroege jaren tachtig van de vorige eeuw. Behalve op Goeree-Overflakkee kom je ze nauwelijks tegen in Nederland.

Door Kees van Rixoord

De eerste poging om dijken en polderwegen te markeren met naamstenen was afkomstig van de gemeente Oostflakkee. Dat was in de late jaren zeventig. De gemeente had uitgerekend dat er 155 stenen nodig waren: 57 in het buitengebied van Ooltgensplaat, 44 rond Den Bommel en 54 in de omgeving van Oude-Tonge. Het ging uitsluitend om wegen met bebouwing.

De gemeente wendde zich tot het waterschap Flakkee - het waterschap Goeree-Overflakkee bestond nog niet, laat staan het waterschap Hollandse Delta - met de vraag of deze wegbeheerder bereid was toestemming te verlenen voor het plaatsen van de stenen. Het waterschap bleek er niets in te zien.

Hinderlijke obstakels

De verkeersveiligheid zou niet gediend zijn met die keien in de berm. Integendeel, het zijn eerder hinderlijke obstakels in de veelal smalle bermen. De stenen bemoeilijken het maaien en zijn gevaarlijk als verkeer moet uitwijken, meende het waterschap. Het vervangen of rechttop zetten van een omver gereden kei brengt bovendien extra kosten met zich mee. En dat terwijl de begrote kosten voor het plaatsen van die 155 naamstenen ook niet mals waren: 100 gulden per zuil, dus 15.500 gulden. Het waterschap Flakkee voorzag al dat plaatsing niet beperkt zou blijven tot het grondgebied

van de gemeente Oostflakkee. Voor het hele waterschapgebied zou ruwweg het drievoudige bedrag nodig zijn: 46.500 gulden.

Geen medewerking

Tja, vroeg het waterschap zich af, en wie is er nou eigenlijk gebaat bij die naamaanduidingen langs de wegen? Waarschijnlijk alleen het wegtransport van buiten Goeree-Overflakkee en een klein beetje toerisme. Voor het waterschap was het aanbrengen van wegaanduidingen sowieso geen taak. Die behoorde tot het takenpakket van de gemeente.

Nadat alle bezwaren op een rijtje waren gezet, kon het waterschap Flakkee maar

één conclusie trekken: we verlenen geen medewerking aan dit verzoek van de gemeente Oostflakkee. Dat kreeg de gemeente in 1977 te horen.

Schouwen-Duiveland

De gemeente Oostflakkee, die dus nul op het rekest kreeg, had het naamstenen-idee niet zelf verzonnen. De inspiratie was opgedaan op Schouwen-Duiveland, waar de plaatsing van keien langs dijken en polderwegen een onderdeel was van de herverkaveling na de Watersnoodramp van 1953.

De wegen kregen bredere bermen, zodat daar ruimte genoeg was voor naamstenen. Bovendien waren de financiën op Schouwen-Duiveland niet echt een

probleem, want de kosten van de stenen kwamen ten laste van de herverkaveling en vielen waarschijnlijk in het niet bij de omvangrijke begroting die deze operatie met zich meebracht.

Hernieuwde inspiratie

De naamstenen op Schouwen-Duiveland - wit gekalkte blokken beton met zwarte letters - vormden begin jaren tachtig hernieuwde inspiratie op Goeree-Overflakkee. Nu aan de andere kant van het eiland, bij de gemeente Goedereede. De wegaanduidingen in het buitengebied liet immers te wensen over, terwijl het aantal weggebruikers toenam, zeker in de zomermaanden. De directeur gemeentewerken zag wel wat

in betonblokken met gebeitelde letters. Hij had uitgerekend dat er 185 van die blokken nodig waren: 52 voor het gebied rond Ouddorp, 76 voor de wegen en dijken buiten Goedereede en 57 buiten de bebouwde kom van Stellendam. De kosten raamde hij op 39.000 gulden, 215 gulden per kei.

Fonds dorpsuitbreiding

De directeur waarschuwde direct voor vandalisme en vernielzucht, en met name voor de gevolgen daarvan voor de gemeentelijke kas. Ook noemde hij de smalle berm als een belemmerende factor, naast het opschietende gras, dat weggebruikers het zicht op de wegaanduidingen zou kunnen benemen als de maaibeurt te lang op zich laat wachten.

De beheerder van de wegen in het buitengebied - het zojuist gevormde waterschap Goeree-Overflakkee - kreeg een verzoek om mee te werken en bleek, anders dan het waterschap Flakkee een paar jaar eerder, bereid een vergunning te verlenen. De gemeente draaide op voor de kosten van het laten maken en plaatsen van de naamstenen. Het geld kwam uit het potje met de naam 'fonds dorpsuitbreiding'.

Ruilverkaveling

Op de kop van het eiland was het dus geregeld. Algauw haakten de andere drie gemeenten op Goeree-Overflakkee aan, en wel via het overlegorgaan van de vier colleges van burgemeester en wethouders. Gemakkelijker oriënteren buiten de bebouwde kom, ja, daar zagen de bestuurders wel het nut van in. De

gemeente Dirksland stond aanvankelijk niet te springen, maar wilde uiteindelijk geen spelbreker zijn.

De gemeentes spraken af om de naamstenen met gebeitelde inscriptie neer te zetten in samenhang met de ruilverkaveling. Op dat moment, eind 1981, was de ruilverkaveling De Stelle in uitvoering en stond die op Flakkee op het programma.

Overal dezelfde

Zo kwamen ruim veertig jaar geleden op het hele eiland naamkeien langs dijken en polderwegen. Bij het beginpunt, het eindpunt en ook bij kruisingen. Overal dezelfde, zoals bedacht in Goedereede. Geïnspireerd op de naamaanduidingen in het buitengebied op Schouwen-Duiveland. Betaald en onderhouden door de gemeenten en goedgekeurd door het waterschap. Naar verluidt is er hier en daar nog discussie geweest over de juistheid van een aangebrachte naam...

'Standbeelden'

Zoals de naamkeien op Schouwen-Duiveland stonden voor die op Goeree-Overflakkee, waren de stenen langs de eilandelijke dijken en polderwegen weer een inspiratiebron voor het plaatsen van soortgelijke ornamenten bij kreken. In totaal zijn er enkele jaren geleden 54 geplaatst, bij alle 38 kreken die Goeree-Overflakkee rijk is.

Deze 'standbeelden' voor de kreken zijn gerealiseerd in het kader van de erfgoedlijn Goeree-Overflakkee, nu Historisch Haringvliet geheten.